

Ο Μ Ι Λ Ι Α
του κ. ΤΑΣΣΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ
στο Φιλολογικό Μνημόσυνο
του αείμνηστου Ανδρέα Ζιαρτίδη,
στις 3 Ιούνη 1998.

Αισθάνομαι πολλή λύπη και απογοήτευση, γιατί αναγκαστικά απουσιάζω από αυτή τη τελετή, που γίνεται για να τιμηθεί η μνήμη του αείμνηστου Αντρέα Ζιαρτίδη και γιατί στερήθηκα της τιμής, γιατί δική μου θα ήταν η τιμή, να δώσω την δική μου προσωπική μαρτυρία για την ανεπανάληπτη συμβολή του αείμνηστου Ανδρέα Ζιαρτίδη στην ανάπτυξη του Συνδικαλιστικού Κινήματος στην Κύπρο. Δυστυχώς, όμως, απρόσμενη υποχρέωση μου στο εξωτερικό, με εμποδίζει να παραστώ.

Γι' αυτό παρακάλεσα να διευθετηθεί ώστε αυτή η ομιλία μου να διαβαστεί από άλλο.

Λέχθηκε κάποτε για τον Ελευθέριο Βενιζέλο, ότι οι μεγάλοι άνθρωποι είναι όπως το μεγάλο βουνό. Δεν μπορείς να δεις το μεγαλείο του βουνού όταν είσαι στις παρυφές, στη σκιά του βουνού. Πρέπει να απομακρυνθείς από το βουνό, για να κατανοήσεις πλήρως το μεγαλείο του. Για τους μεγάλους ανθρώπους, πρέπει να μεσολαβήσει η απόσταση του χρόνου, για να συνειδητοποιήσεις το μεγαλείο τους και τη σημασία που είχε η ζωή τους, στην αέννηση ανέλιξη της κοινωνίας.

Για μένα, η ανάμνηση του Αντρέα Ζιαρτίδη, είναι ένα τέτοιο μεγαλόπρεπο βουνό. Και τότε που συνεργαζόμαστε - γιατί συνεργάτη τον λογαριάζω - στο έργο του Υπουργείου Εργασίας στη δεκαετία του 60, και τώρα, που ο πανδαμάτορας χρόνος ξεθώριασε τις λεπτομέρειες και διαιώνισε την ουσία. Τώρα που έχει παρεμβληθεί η χρονική απόσταση, βλέπω καθαρότερα το μέγεθος της συνεισφοράς του στη εργατική νομοθεσία και στα συνδικαλιστικά πράγματα του τόπου μας.

Ειλικρινά πιστεύω, και νομίζω αυτή είναι και η εκτίμηση των εργαζόμενων, ότι στη δεκαετία του 60, έγινε κοσμογονία στη Κύπρο στο τομέα της εργατικής νομοθεσίας, στο τομέα των Κοινωνικών Ασφαλίσεων, που τότε εισήχθηκε ουσιαστικά ως υποχρεωτική και καθολική ασφάλιση όλων των εργαζομένων και στη κατοχύρωση των συνδικαλιστικών ελευθεριών και των δικαιωμάτων των Συντεχνιών. Πολλοί μου κάνουν την τιμή να θυμούνται ότι στη δεκαετία του 60, όταν υπηρέτησα ως υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, εγκρίθηκαν νομοθεσίες για την οργάνωση και ελεύθερη δραστηριότητα των εργατικών συνδικάτων, για την μείωση του ωραρίου από το απάνθρωπο “γέννημα-βούτημα του ήλιου” στις 42 και 40 ώρες την βδομάδα, για την πνευμοκονίαση, για τις ετήσιες άδειες με απολαβές, για αποζημιώσεις για τερματισμό υπηρεσίας, για το Διαιτητικό Δικαστήριο για εργατικές διαφορές, για τους όρους εργασίας στη Ξενοδοχειακή Βιομηχανία, για το Κέντρο Παραγωγικότητας, για το Ανώτερο Τεχνολογικό Ινστιτούτο, για το Ινστιτούτο Ξενοδοχειακών Επιστημών, για τα Ταμεία Προνοίας, πάνω απ’ όλα για την εισαγωγή του Σχεδίου Κοινωνικών Ασφαλίσεων και άλλα που είναι πολλά για να τα απαριθμήσω.

Δεν τα αναφέρω όλα αυτά, για να προβάλω την δική μου συμβολή στη εργατική νομοθεσία.

Στη κηδεία του Αντρέα Ζιαρτίδη, απρόσκλητος ομιλητής, είπα δύο λόγια:-

“Δίνω την προσωπική μου μαρτυρία ότι κάθε ένα από τα πολλά και σημαντικά μέτρα και νομοθεσία που εγκρίθηκε στη δεκαετία του 60, φέρει την σφραγίδα του Αντρέα Ζιαρτίδη, που τον θεωρώ δάσκαλο μου σε αυτό τον τομέα”.

Τα ίδια λόγια, θέλω να επαναλάβω και τώρα και τα εννοώ απόλυτα.

Γνώρισα προσωπικά τον Αντρέα Ζιαρτίδη ένα μήνα μετά που διορίστηκε υπουργός Εργασίας, το 1960.

Μετά από ορισμό συνάντησης, είδα για πρώτη φορά, πρόσωπο με πρόσωπο τον Αντρέα Ζιαρτίδη, επί κεφαλής αντιπροσωπείας της ΠΕΟ, με τον Μιχαλάκη Μιχαηλίδη, Ζαχαρία Φιλιππίδη, Παντελή Βαρνάβα και τον Χριστοφή Λασέττα.

Μιά πολύ ψυχρή και συγκρατημένη συνάντηση.

Από ότι θυμούμαι, στη ψυχρή και συγκρατημένη ατμόσφαιρα της πρώτης μας συνάντησης, μου ανακοίνωσαν ότι “μετά από πολλές συζητήσεις και περίσκεψη” η Π.Ε.Ο. είχε αποφασίσει να αποκαταστήσει επαφή με το υπουργείο και μένα, για να διαπιστώσουν ποιά θα ήταν η πολιτική του υπουργείου έναντι των εργατικών συνδικάτων και γενικότερα των δικαιωμάτων των εργαζόμενων.

Εξήγησαν ότι αυτή η επιφυλακτικότητα τους, οφείλετο στο γεγονός ότι η μέχρι τότε πολιτική του επί αποικιοκρατίας “Γραφείου Εργασίας”, που με την Ανεξαρτησία μετατράπηκε σε “Υπουργείο Εργασίας”, ήταν:-

- α) η μή αναγνώριση της Π.Ε.Ο.
- β) η προστασία της λειτουργίας των ξένων εταιρειών και
- γ) ο περιορισμός της πολιτικής επιρροής της Π.Ε.Ο. ανάμεσα στη Κυπριακή κοινωνία.

Όπως αργότερα διαπίστωνα από μερικούς απόρρητους φακέλλους της αποικιοκρατίας που, τελικά, περιήλθαν στα χέρια μου, και συγκεκριμένα από τον απόρρητο φάκελλο “Οδηγιών Πολιτικής” που είχε εκδώσει ο

Κυβερνήτης της Κύπρου στο, τότε, Διοικητή του Γραφείου Εργασίας κ. Chadleigh, αυτές ήταν πράγματι οι οδηγίες πολιτικής που εφαρμόζε το Γραφείο Εργασίας έναντι της Π.Ε.Ο., στα χρόνια της αποικιοκρατίας.

Η χρησιμότητα αυτής της αναφοράς, είναι για να δοθεί το κλίμα της εποχής εκείνης ως μέτρο σύγκρισης με το βαθμό και πνεύμα συνεργασίας του Υπουργείου Εργασίας με τα εργατικά Συνδικάτα, που αποκαταστάθηκε στη συνέχεια.

Σήμερα θεωρείται ως δεδομένη η συνεργασία των συνδικάτων με το υπουργείο Εργασίας. Τότε ήταν προβληματική.

Αν στα πρώτα στάδια της λειτουργίας του Υπουργείου Εργασίας ήταν προβληματική αυτή η συνεργασία και αν απαιτείτο απόφαση του Εκτελεστικού Γραφείου της Π.Ε.Ο. έστω και για μια τυπική επαφή με τον υπουργό Εργασίας, στο τέλος της θητείας μου, η τακτική επαφή, η διαρκής συζήτηση θεμάτων πολιτικής και συνεργασίας, η ανταλλαγή απόψεων σε κλίμα συναντίληψης και αλληλοκατανόησης είτε για θέματα εργατικής νομοθεσίας είτε για θέματα εργατικών σχέσεων, ήταν ο κανόνας και όχι η εξαίρεση.

Αυτή η ριζική αλλαγή του κλίματος και του πνεύματος, ήταν σε μεγάλο βαθμό δημιούργημα και επίτευγμα του Αντρέα Ζιαρτίδη, και, εν πάση περιπτώσει ήταν δική του έμπνευση και έφερε την δική του σφραγίδα.

Με την σοφία που τον χαρακτήριζε, εργάστηκε συνειδητά και με συνέπεια για την εμπέδωση κλίματος συναδελφικής αλληλεγγύης με όλα τα συνδικάτα και, ιδιαίτερα με την άλλη μεγάλη συνδικαλιστική οργάνωση, την Σ.Ε.Κ. Το κλίμα ιδεολογικής αντιπαράθεσης, αντικαταστάθηκε από ισότιμη συνεργασία αλληλοεκτιμώμενων συνεργατών.

Δική του ιδέα και δική του εισήγηση ήταν η φιλοσοφία της ισότιμης τριμερούς συνεργασίας, Κυβέρνησης, Εργοδοτών και Συνδικάτων που σταδιακά επιβλήθηκε στον ορίζοντα των εργατικών σχέσεων στη Κύπρο (τρεις ισότιμοι αντιπρόσωποι από κάθε πλευρά) και που, τελικά, βρήκε ουσιαστική και πρακτική έκφραση σε όλους τους φορείς δραστηριότητας του Υπουργείου Εργασίας, όπως είναι το Εργατικό Συμβουλευτικό Σώμα, το Συμβούλιο του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων, το Δικαστήριο Εργατικών Διαφορών, το Συμβούλιο Ασφάλειας Εργαζομένων στους τόπους εργασίας και άλλα.

Για όλα αυτά και άλλα, οι λεγόμενοι “Κοινωνικοί Εταίροι”, το κοινωνικό σύνολο και ολόκληρος ο Λαός, οφείλουν ευγνώμονες ευχαριστίες στο σκαπανέα της ιδέας της τριμερούς συνεργασίας, τον Αντρέα Ζιαρτίδη, στο πνεύμα του, στην κοινωνική φιλοσοφία του, στη δημιουργική φαντασία του και στη σταθερή προσήλωση του στο αγώνα για την διασφάλιση των δικαιωμάτων των εργαζομένων.

Για χρόνια πολλά, η Κύπρος ήταν υπόδειγμα για όλες τις χώρες του κόσμου για την εφαρμογή της αρχής της τριμερούς συνεργασίας και το Διεθνές Γραφείο Εργασίας, σε πολλά δημοσιεύματα του, πρόβαλλε την Κύπρο ως παράδειγμα προς μίμηση σε αυτό τον τομέα.

Όταν αργότερα οι σχέσεις μας είχαν εξελιχθεί από σχέσεις αμοιβαία εκτιμώμενων συνεργατών σε ανθρώπινες σχέσεις φιλίας, αμοιβαίας εκτίμησης και σεβασμού, ένοιωθα ελεύθερος να μοιράζουμε μαζί του, τους προβληματισμούς μου για το τι ήταν εφικτό στη Κύπρο και για το όραμα της κοινωνικής δικαιοσύνης. Αντλούσα από την αστείρευτη πηγή της σοφίας του, ιδέες, μέτρα, οράματα, που δική μου δουλειά ήταν να τα μετουσιώνω σε πράξη και νομοθετήματα, μέσα στους περιορισμούς των οικονομικών και κοινωνικών πραγματικότητας της Κύπρου και του κοινωνικού της συστήματος.